

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 358/2015-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. augusta 2015 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Danielom Blyšťanom, Advokátska kancelária JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na verejné prerokovanie vecí v jej prítomnosti zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Er 1102/2010 a jeho uznesením z 21. januára 2011, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CoE 123/2011 a jeho uznesením z 30. júna 2011, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Oboer 299/2013 a jeho uznesením z 25. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na verejné prerokovanie vecí v jej prítomnosti zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Er 1102/2010 a jeho uznesením z 21. januára 2011 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“), postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CoE 123/2011 a jeho uznesením z 30. júna 2011 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Oboer 299/2013 a jeho uznesením z 25. novembra 2014 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka, ktorá je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva, uzavrela so [REDAKOVANÉ] (ďalej len „povinný“) poistnú zmluvu č. 4455290018 obsahujúcu tzv. rozhodcovskú doložku, podľa ktorej všetky spory súvisiace s touto poistnou zmluvou budú riešené pred rozhodcovským súdom. Sťažovateľka si následne pred rozhodcovským súdom uplatnila svoje nároky proti povinnému, ktoré jej boli priznané rozhodcovským rozsudkom (rozsudkom Arbitrážneho

súdu Košice sp. zn. 3 C 94/2009 zo 7. mája 2010 o uložení povinnosti povinného zaplatiť sťažovateľke dlžné poistné v sume 459,63 € s úrokom z omeškania a trovy rozhodcovského konania). Sťažovateľka zdôraznila, že povinný vlastnoručne podpísal osobitné zmluvné dojednania k poistnej zmluve, v ktorých bola osobitne a oddelene od textu všeobecných zmluvných podmienok či samotnej poistnej zmluvy písomne dohodnutá rozhodcovská doložka.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že súdny exekútor na jej návrh podal na okresnom súde žiadosť o vydanie poverenia na začatie exekúcie. Exekučným titulom bol rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice. Okresný súd uznesením žiadosť súdneho exekútora zamietol bez nariadenia pojednávania, bez toho, aby preskúmal rozhodcovský spis, bez toho, aby umožnil sťažovateľke vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom, a bez toho, aby vykonanie exekúcie namietal povinný.

Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu, avšak opätovne bez toho, aby vo veci vykonal pojednávanie, a bez toho, aby riadne zohľadnil konkrétne skutkové okolnosti veci.

Sťažovateľka podala proti uzneseniu krajského súdu dovolanie z dôvodu odňatia možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktoré najvyšší súd uznesením odmietol.

Sťažovateľka tvrdí, že okresný súd nevychádzal z obsahu rozhodcovského spisu, ale nanovo konštruoval skutkový stav, pričom k ním získaným listinným dôkazom sa sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť. Okresný súd tak vykonal kontrolu postupu rozhodcovského súdu a dospel k opačným právnym záverom. Takýto postup je podľa sťažovateľky v rozpore so zákonom, pričom v tejto súvislosti poukazuje aj na judikatúru najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 4 Oboer 299/2013) a ústavného súdu, ktoré s vecou súvisia

(napr. II. ÚS 499/2012), v ktorom ústavný súd v obdobnej veci sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie a vyslovil už aj porušenie jej práv.

Sťažovateľka podrobne opisujúc v sťažnosti závery jednotlivých všeobecných súdov vyjadruje s nimi nesúhlas a tvrdí, že ich postup bol v rozpore najmä s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“), napr. uvádza rozhodnutie sp. zn. C 472/11 „Csipai“, kde je jasne uvedené, že *„akonáhle súd konajúci ex offio má podľa jeho názoru dostatok skutkových a právnych zistení, aby mohol podmienku v zmluve vyhlásiť za neprijateľnú, je povinný o týchto skutkových a právnych záveroch informovať účastníkov a umožniť im kontradiktórne konať vo veci“*. Sťažovateľka tiež uvádza judikát Súdneho dvora (C 478/99) Komisia vs. Švédske kráľovstvo, kde *«je principiálne vyložený názor ESD na implementáciu prílohy ku smernici do vnútroštátneho zákonodarstva členských štátov, kde odobril názor Švédska, že príloha nemá ten význam ako nejaký „black list“ vždy zakázaných podmienok v spotrebiteľských zmluvách (ako sa to najmä z pohľadu rozsudkov našich súdov opierajúcich sa o § 53 ods. 4 písm. r) OZ najčastejšie stáva), lebo by došlo ku popretiu samotného zmyslu a účelu smernice obsiahnutého najmä v čl. 3,4 - 7 - k ich neprincipiálnemu redukovaniu»*.

Sťažovateľka poukazuje na možnosť nesprávnej aplikácie rozhodnutia Súdneho dvora sp. zn. C 40/08 „ASTURCOM“ v súvislosti so smernicou Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, keď za kľúčový podľa názoru sťažovateľky opierajúci sa o prácu *„prof. Jána Mazáka Výber súdnych rozhodnutí ESD“* nemožno považovať len samotné znenie výroku tohto judikátu, ale je potrebné vziať do úvahy aj jeho odôvodnenie.

Sťažovateľka tiež poukazuje na skutočnosť, že napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov konajúcich v jej veci došlo aj k porušeniu jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže v ich dôsledku jej zákonný nárok na úhradu dlžného poistného, ako aj ďalšie nároky proti povinnému sa stali súdne nevyžiteľné.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom vyslovil, že označenými postupmi a uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené jej základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, označené uznesenia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a aby jej priznal úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľka v tom, že všeobecné súdy v exekučnom konaní rozhodli bez nariadenia pojednávania, hoci pre potreby § 44 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) vykonávali dokazovanie, čím jej odňali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom.

V tejto súvislosti uviedla, že všeobecné súdy postupovali aj v rozpore s judikatúrou ústavného súdu, najvyššieho súdu, ako aj Súdneho dvora.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením okresného súdu

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal

popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Pokiaľ ide o napadnutý postup okresného súdu a ním vydané uznesenie o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto uzneseniu bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, čo sťažovateľka aj využila. Napadnuté uznesenie okresného súdu, ako aj sťažovateľkou namietaný postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal, bol teda predmetom súdneho prieskumu krajským súdom. S prihliadnutím na to bolo preto potrebné túto časť sťažnosti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením krajského súdu

Ústavný súd vo vzťahu k splneniu procesných podmienok prípustnosti sťažnosti smerujúcej proti postupu a uzneseniu krajského súdu bral do úvahy neskoršie napadnuté uznesenia najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ktorými dovolania sťažovateľky odmietol, a preto nepovažoval v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sťažnosť v tejto časti za oneskorenú, pretože lehota na podanie sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu je v prípadoch procesného rozhodnutia dovolacieho súdu považovaná za zachovanú (pozri rozsudok ESLP z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54). V takýchto prípadoch sa potom lehota určená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde počíta od právoplatnosti procesného rozhodnutia dovolacieho súdu.

Ústavný súd preto predloženú sťažnosť v časti namietajúcej napadnuté uznesenie krajského súdu ako súdu odvolacieho nepovažoval za oneskorene podané.

Označenému postupu a uzneseniu krajského súdu sťažovateľka vytýka predovšetkým neodstránenie vady postupu okresného súdu spočívajúcej v nenariadení pojednávania pred zamietnutím žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Súčasne namieta i samotné právne posúdenie veci krajským súdom, ktorý sa stotožnil s právnym názorom okresného súdu o absolútnej neplatnosti rozhodcovskej doložky vo všeobecných poisťných podmienkach sťažovateľky.

Pokiaľ ide o argument sťažovateľky, že okresné súdy nenariadili pojednávanie a neumožnili jej uplatnenie základných procesných práv, ústavný súd konštatuje, že ak súd prvého stupňa nenariadi pojednávanie, hoci je tak z dôvodu vykonávania dokazovania povinný urobiť, zaťažuje svoj procesný postup (a v konečnom dôsledku i rozhodnutie) vadou podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP, teda odňatím možnosti konať pred súdom. Ak následne na základe podaného odvolania odvolací súd túto vadu neodstráni, zaťažuje svoj postup vadou podľa § 237 písm. f) OSP, ktorá je spôsobilým dôvodom prípustnosti dovolania i samotným dovolacím dôvodom [§ 241 ods. 2 písm. a) OSP].

Námietku nenariadenia pojednávania teda sťažovateľka mohla predniesť aj v dovolaní proti uzneseniu krajského súdu, ktorý podľa jej názoru ako súd odvolací konkretizovanú vadu postupu okresného súdu nenapravil. Z podkladov, ktoré má ústavný súd k dispozícii, vyplýva, že uvedenú možnosť sťažovateľka aj využila, a tak sa jej námietkou odňatia možnosti konať pred súdom meritórne zaoberal najvyšší súd ako súd dovolací. Preto vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v právomoci ústavného súdu preskúmanie napadnutého postupu a uznesenia krajského súdu, keďže na základe podaného dovolania predmetnú námietku preskúmal najvyšší súd. V tejto časti musel ústavný súd sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať

základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu je sťažnosť zjavne neopodstatnená, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K

iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, patrí aj absencia ústavnoprávneho rozmeru namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu.

Z predložených listín vyplýva, že súdny exekútor v uvedenej veci doručil žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie o vymoženie konkrétnej sumy s príslušenstvom na základe exekučného titulu – rozhodcovského rozsudku. Okresný súd napadnutým uznesením žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol z dôvodu, že rozhodcovská doložka bola už v čase jej uzatvárania neprijateľnou podmienkou a ako taká bola už od počiatku neplatná v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvárania zmluvy. Rozhodcovské konanie, ktorého výsledkom bol exekučný titul, sa teda uskutočnilo bez riadneho zmocnenia zo strany zmluvných strán a rozhodcovský rozsudok vydaný v takomto konaní nemôže byť exekučným titulom na vykonanie exekúcie.

Sťažovateľka podala proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie na krajskom súde, v ktorom okrem iného namietala, že napadnuté uznesenie je nezákonné, a svoje odvolacie dôvody oprela o ustanovenia § 205 ods. 2 písm. a), b), d) a f) OSP.

Krajský súd po preskúmaní odvolaní napadnutého uznesenia okresného súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 214 ods. 2 OSP dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľky nie je dôvodné.

Krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia zdôraznil, že *«Tvrdenie odvolateľa o nedostatku kompetencie exekučného súdu skúmať, či exekučný titul bol vydaný na základe platnej rozhodcovskej doložky, a teda zákonnosť exekučného titulu, nie je súladné s citovanými ustanoveniami Exekučného poriadku a zákona o rozhodcovskom konaní. Naopak, vyplýva z nich, že exekučný súd je povinný pred vydaním poverenia súdnemu exekútorovi z úradnej povinnosti dôsledne skúmať, či sú splnené formálne a materiálne predpoklady pre vedenie exekúcie. Predovšetkým exekučný súd skúma, či podklad,*

na základe ktorého súdny exekútor žiada o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie je spôsobilým exekučným titulom v zmysle § 41 Exekučného poriadku...“.

Krajský súd ďalej konštatoval, že «rozhodcovskú doložku koncipovanú v takom znení, ako vyplýva z XV. časti bod 1 VPP, ktoré sú súčasťou Poistnej zmluvy, exekučný súd správne právne posúdil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku obsiahnutú v spotrebiteľskej zmluve... Podstatnou skutočnosťou z hľadiska posúdenia absolútnej neplatnosti tohto dojednania je skutočnosť, že táto podmienka nebola so spotrebiteľom individuálne dohodnutá, čo vyplýva z jej zaradenia do zmluvných dojednaní vopred pripravenej zmluvy a celkom zjavne tak nemal spotrebiteľ reálnu možnosť obsah predloženej formulárovej zmluvy ovplyvniť, resp. niektoré zo zmluvných dojednaní vylúčiť. Tvrdenie odvolateľa o tom, že rozhodcovská doložka bola individuálne dohodnutá, pretože povinný podpísal jednak Všeobecné poistné podmienky a jednak osobitné zmluvné dojednania k poistnej zmluve a preto došlo k individuálnej dohode o rozhodovaní, sporov v rozhodcovskom konaní nemá oporu v obsahu predmetnej poistnej zmluvy. Podľa článku XVII bod 2 Všeobecných poistných podmienok všetky články ustanovenia a dojednania uvedené v týchto Všeobecných poistných podmienkach sú neoddeliteľnou súčasťou poistnej zmluvy uzavretej medzi poisťníkom a poisťovňou a nadobúdajú voči konkrétnemu poisťníkovi (poistenému) v plnom rozsahu a bez výnimky účinnosť dňom ich podpísania. Z článku XV časť rozhodcovské konanie vyplýva cit. „poisťovňa a poisťník sa dohodli, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom.“ Podľa bodu 2 tohto článku: „Pokiaľ poisťovňa nepochybné nepoverí osobitnú právnickú osobou zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. nezriadi stály rozhodcovský súd, bude rozhodcovský súd vytvorený podľa potreby od prípadu k prípadu tromi fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne. Svoj výslovný, bezvýhradný a neodvolateľný súhlas s týmto vyjadruje poisťník podpisom týchto všeobecných poistných podmienok.“ Podľa bodu 3 tohto článku: Rozhodcovskému konaniu podliehajú všetky spory medzi poisťovňou a poisťníkom, poisteným, oprávnenou osobou alebo ich právnymi nástupcami najmä:... Z uvedeného vyplýva a je nepochybné, že rozhodcovská doložka bola zapracovaná už do Všeobecných poistných podmienok teda obsiahnutá v návrhu predmetnej zmluvy, ktorú spotrebiteľ mal

možnosť len prijať alebo odmietnuť ako celok. Na tom nič nemení obsah osobitných zmluvných dojednaní č. 01/2007 k predmetnej poisťnej zmluve, kde v bode 2 je opätovne dohodnuté riešenie sporov v rozhodcovskom konaní s odkazom na predmetný článok XV Všeobecných poisťných podmienok. Oprávnený svoj návrh poisťnej zmluvy nekoncipoval čo sa týka rozhodcovskej doložky alternatívne t. j. nekoncipoval ho takým spôsobom, pri ktorom by bol viazaný svojim návrhom tak v alternatíve s rozhodcovskou doložkou ako aj v alternatíve bez rozhodcovskej doložky. V takom prípade by mohol preukazovať osobitné individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky nakoľko spotrebiteľ by mal možnosť uzavrieť poisťnú zmluvu podľa svojho uváženia či s rozhodcovskou doložkou alebo bez rozhodcovskej doložky. Pokiaľ spotrebiteľ takúto možnosť nemal a formulár mu dal možnosť zmluvu len prijať alebo odmietnuť ako celok nie je možné konštatovať, že ide o zmluvné dojednanie individuálne dohodnuté. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah (§ 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd navyše zastáva názor, že už samotná forma, v akej sú zmluvné dojednania napísané - a to drobulinkým ťažko čitateľným, resp. takmer nečitateľným husto popísaným textom - už sama osebe podstatne sťažuje reálne oboznámenia sa spotrebiteľa s obsahom dojednaní v takomto texte obsiahnutými. Rozhodcovská doložka, ktorá nie je individuálne dojednaná, je spotrebiteľovi vnútená. Takto vnútená podmienka, ktorá sa netýka priamo predmetu zmluvy, ktorá zvyšuje nerovnováhu medzi dodávateľom a spotrebiteľom, je neprijateľnou podmienkou aj v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka, na základe ktorého prvostupňový súd túto rozhodcovskú doložku vyhodnotil ako neprijateľnú podmienku zmluvy, a teda je absolútne neplatný právny úkon. Odvolací súd k tomu dodáva, že v tomto prípade je nepochybné, že rozhodcovská zmluva bola spotrebiteľovi vnútená tak, že bola zapracovaná do Všeobecných poisťných podmienok. Spotrebiteľ teda ak chcel od dodávateľa získať poistenie, kvôli ktorému zmluvu uzatváral, nemal inú možnosť, než túto podmienku prijať. Nemohol ovplyvniť postup pri výbere rozhodcov uvedený v predtlačí zmluvy. Už táto skutočnosť zvyšuje nerovnováhu vo vzťahu medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa. Konečne, rozhodcovské konanie je založené práve

na tom, že zmluvné strany sa spoločne dohodnú na výbere osôb (súdu), ktorých objektivnosti a úsudku dôverujú...».

Odôvodnenie uznesenia krajského súdu nemá v žiadnom prípade arbitrárny charakter. Ústavný súd tiež už judikoval, že judikatúra Súdneho dvora (predtým Európskeho súdneho dvora) vychádza z predpokladu, že kontrolu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách má súd realizovať *ex officio*, pričom nevyhnutnosť tohto postupu je daná povahou a významom verejného záujmu, z ktorého vychádza ochrana spotrebiteľa (II. ÚS 235/2012). Skutočnosť, že sťažovateľka sa s takýmto prístupom a z neho plynúcim právnym názorom krajského súdu vysloveným v odvolacom konaní nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právnym názorom krajského súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právnym názorom krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Pokiaľ sťažovateľka vo svojej argumentácii poukázala aj na už spomínaný rozsudok Súdneho dvora vo veci Asturcom Telecomunicaciones SL proti Cristina Rodríguez Nogueira (C 40/08), ktorý pri riešení prejudiciálnej otázky v súvislosti so spotrebiteľskými zmluvami rozhodoval o otázke právomoci vnútroštátneho súdu (ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku) v tom zmysle, či je oprávnený konštatovať *ex officio* nekalú povahu rozhodcovskej doložky. Súdny dvor vo výroku svojho rozsudku konštatoval, že vnútroštátny súd môže *ex officio* preskúmať nekalú povahu rozhodcovskej doložky v prípade právoplatného rozhodcovského rozsudku vydaného bez účasti spotrebiteľa v takom rozsahu, v akom mu to umožňujú vnútroštátne procesné pravidlá v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. V takomto

prípade prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný.

Podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach daného prípadu (právoplatný rozsudok rozhodcovského súdu v právnej veci spotrebiteľa) z uvedeného vyplýva, že pokiaľ je podmienka existencie vnútroštátneho práva prikazujúceho za určitých okolností prieskum materiálnej stránky rozhodcovského rozsudku v rámci rozhodovania o návrhu na výkon rozhodcovského rozsudku splnená (§ 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov), potom postup všeobecného súdu, ktorý z toho vyvodí dôsledky vyplývajúce zo slovenského právneho poriadku, je legitímny. Ústavný súd preto argumentáciu sťažovateľky uvedeným rozsudkom Súdneho dvora považoval skôr svedčiacu v prospech správnosti napadnutých rozhodnutí krajského súdu.

Vzhľadom na uvedené bolo podľa názoru ústavného potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V súvislosti s napadnutým uznesením krajského súdu ako súdu odvolacieho považuje ústavný súd za potrebné zdôrazniť, že v sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka doplnila aj ďalšiu právnu argumentáciu, ktorú však v exekučnom konaní v podanom opravnom prostriedku nepredniesla. O takýchto námietkach potom ústavný súd nemá právomoc rozhodovať, pretože princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu v tom bráni.

3. K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením najvyššieho súdu

Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie najvyššiemu súdu, ktorý ho odmietol ako neprípustné.

Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Ústavný súd však preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým dovolanie odmietol ako neprípustné, a nezistil pritom žiadnu skutočnosť signalizujúcu svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenia najvyššieho súdu a ich odôvodnenia sú určité a zrozumiteľné, bez vnútorných rozporov, zaujímajú stanovisko k podstate dôvodov uvedených v dovolaní, nie sú neodôvodnené alebo arbitrárne, a preto ani z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, čo by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody sťažovateľky. V zmysle svojej judikatúry ústavný súd považuje za protiústavné a arbitrárne iba tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo však nie je tento prípad.

K zásadnej námietke sťažovateľky týkajúcej sa odňatia možnosti konať pred súdom, ako k jednému z dôvodov prípustnosti dovolania z dôvodu nenariadenia pojednávania pred okresným súdom, prekvapivosti posúdenia exekučného titulu okresným súdom na základe *ex offico* dokazovania v jej neprítomnosti bez možnosti vyjadriť sa k takémuto právnomu posúdeniu veci pred rozhodnutím okresného súdu je potrebné uviesť, že ústavný súd vzhľadom na závažnosť tejto námietky a nejednotnosť argumentácie jednotlivých senátov pri právnom posúdení v obdobných prerokovaných a rozhodnutých veciach pristúpil k zjednoteniu odchylných právnych názorov a 7. mája 2014 prijal v pléne stanovisko sp. zn. PLz. ÚS 1/2014, ktorým v zmysle § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde je ústavný súd pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazaný a v ktorom

uviedol: „Pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní.“

Vychádzajúc z prijatého stanoviska pléna ústavného súdu je potrebné konštatovať, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je v súlade s materiálnymi limitmi označených práv, ktorých porušenie sa namieta. V posudzovanej veci nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom z dôvodov uvádzaných sťažovateľkou, pretože aj keď okresný súd v označenom konaní nenariadil pojednávania na účely vykonávania dokazovania, sťažovateľka po oboznámení sa s výsledkami *ex offico* šetrenia a právneho posúdenia v napadnutom uznesení okresného súdu mala možnosť sa k záverom okresného súdu vyjadriť v odvolacom konaní, čo aj využila, čím došlo k naplneniu namietanej zásady, a teda konanie ako celok (základné a odvolacie) nebolo poznačené tvrdenou vadou (odňatia možnosti konať pred súdom), ktorá by bola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania ako takého. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia teda dospel k prijateľnému právnomu záveru o neexistencii väd zakladajúcich prípustnosť dovolania, ktoré aj primeraným spôsobom odôvodnil.

Vzhľadom na použitie argumentácie sťažovateľky, ktorou spochybňuje správnosť aplikácie jednotlivých judikátov Súdneho dvora všeobecnými súdmi v jej veci a ktorú predniesla až v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd konštatuje, že nemohol na ňu

prihliadať, pretože, ako už bolo uvedené, princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu v tom bráni.

S ohľadom na tieto skutočnosti ústavný súd preto rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2015